

ACTA S. VALERIANI MARTYRIS

AUCTORE, UT VIDETUR, BALDRICO.

(CHIFFLET, *Histoire de l'abbaye de Tournus*, preuves, p. 35, ex-codicibus mss. Acecyensi, Cabilonensi, et aliis quibusdam)

Beatissimorum martyrum gloriosa certamina, ob honorem Christi Domini ac Dei nostri assiduis cultibus et solemnitate annua celebrantur, ut dum fidem martyrum plebs devota cognoscit, et illos triumphasse gaudeat, et se patrocinio eorum protegendam esse confidat. Celebre enim habetur, sanctae recordationis Eusebium historicum, Caesariensis urbis episcopum, egregiae vitae beatissimum sacerdotem, ecclesiastica quoque institutione doctissimum, et praecipua sollicitudine venerandum per omnem orbem, in quantum divino adjuvante Spiritu, ut gestum est rei veritate decursa valuit reperire; prout singularum provinciarum urbes, loca, vel oppida, illustrari triumphis martyrum caelestibus meruerunt, quorumque principum tempore ordinata officiorum instantia innumerae persecutiones acta fuerint, declarasse: qui etsi martyrum singulorum integras non explicuit passiones, tamen Christianis devotis atque fidelibus unde scribi vel celebrari debeant, veraciter intimavit. Dei itaque gratiam toto orbe diffusam fidelis cultor excoluit; dum velut exiguo tritici semine copiosae messes agri fertilitate gignuntur, et multiplicata ubertate proficiunt, ita supradicti viri relatione, ab unius codicis fonte diffusae scriptis manantibus fidelium, totum orbem celebrandae passiones martyrum rigaverunt. Nos tamen rei ordinem exsequentes passionem sancti Valeriani martyris ea scribere devotione curavimus, quam triumphante Christo perfectam certissima veritate comperimus.

Igitur Antonini imperatoris temporibus gravissima persecutionis instantia pullulabat; adeo ut cunctis imperii sui provinciis generali fuerit auctoritate vulgatum et decretis imperialibus constitutum, ut ubicunque Christianae religionis, indiscreto honore, sexu vel genere persona fuisset inventa, diversis afflicta suppliciis capite puniretur. Tunc in Lugdunensi urbe maxima vel praecipua Galliarum, sanctae recordationis Photinus episcopus, cuius vitae merita consummatio martyrii declaravit, institutor Christianorum doctissimus habebatur: qui ut praefatus historicus refert, cum aliis quadraginta et octo martyribus, persecutorum instantia comprehensus, ergastularibus, tenebris mancipatur: et quinquaginta animae Christi gloriam confitentes, in unum

eorum Sequanorum, alter Aeduarum provincias interjecto Arari petierunt: divinae utique provisionis instinctu, ut eorum institutione et gentilium corda ad caelestis religionis gratiam pervenirent, et nominatae provinciae proprio semper martyrum patrocinio munirentur.

Illo in tempore, post sancti Marcelli gloriosum certamen martyrii, Prisci praesidis examinatione confectum, nec longo intervallo, dum ipse praeses ad Lugdunensem urbem sub voce praekonis, et per aggerem publicum mularibus vehiculis, et per annum Sagone navali cursu, diviso agmine properaret Trenoregium, quod tunc in erogandis militum annonae castris horreum vocabatur, die jam vespertinis horis declinante pervenit. Ubi dum de passione sancti Marcelli quae in Cabilonensi urbe acta fuerat, insana relatione denuntiat, suggestione gentilium cognovit, sanctum ibi Valerianum orationis secretissimam habere cellulam, et multos jam Christicolae effecisse

Tunc nequissimus praeses eadem nocte atroci cogitatione versatus, adventante jam luce ut mentis crudelitas flagitabat, sanctum perquiri Valerianum ab officio, et suis conspectibus statui imperavit. Ad cuius tugurium cum directi milites pervenissent, ille eos aestimans Christianos gratia charitatis, more hospitalitatis invitat. Quem illi primitus intrentes, signum crucis et intra cellulam suam habere, et suis adhibuisse vultibus, conspexerunt; statimque comprehensum dixerunt sagaci inquisitione solliciti, quod esset signum illud quod intra suum tugurium invenissent, aut illis venientibus in suam signasse faciem videretur. Tunc sanctus Valerianus respondit: « Hoc est signum salutis, in quo Dominus caeli et terrae Jesus Christus, una cum Patre et Spiritu sancto regnans ante saecula, et in aeternum permanens, nos sua passione redemit, et moriendo contritis mortis vinculis, aeternae vitae praemia condonavit. » Tunc illi dixerunt: « Ergo et tu, Marcelli socius, Christianum te esse denuntias? » Sanctus Valerianus respondit: « Me et socium sancti Marcelli, et Christianum esse, libera et usque in finem mansura voce profiteor. »

Impositis itaque vinculis, et post tergum manibus vinctis veluti scelerati criminis reus, Prisco praesidi ab officio praesentatur. Quem cum ille intueretur belluini cordis severitate inflammatus sic ait: « Tu es Valerianus, Christi nomen praedicans errore su-

perfluo periturus? An fortasse quæ acta fuerint de socio tuo Marcello, simili errore decepto, ad tuam minime notitiam pervenerunt? Consule tibi, deorum immortalium numina venerando. Cognosce quæ adorari sacratissimi imperatoris decernit auctoritas: quæ et patres nostri viderunt, et nos eorum effigies sanctissimas adoramus, et quorum progenies cœlis manifestissime dominatur. Omnipotentem itaque Jovem, et Junonem ejus conjugem ac sororem: Venerem etiam tanti dei filiam, Vulcanam et Martem fratres ipsius pariter et maritos adora. Quod si non feceris, longe a collega tuo Marcello gravioribus suppliciis punieris.

Sanctus Valerianus respondit: « Præsidentem te esse, et judicem provinciarum, circumstans declarat officium; sed omnis scientiæ, error gentilium reddit ignarum. Quomodo imperatoris tui nefaria religione, imperatorum decreta convellis? Quæ sunt numina ista quæ loqueris? Incesta puniri legum præcipiunt statuta; et tu deum esse omnipotentem voce sacrilega profiteris, quem germanæ suæ fuisse conjugem non negasti; filiamque ejus Venerem, fratris uxorem a me æstimas adorandam? Hæc crimina in numinibus veneranda, et in hominibus damnanda pronuntias? Tuo te satis abundeque errore confundis. Et beatissimi fratris mei Marcelli supplicia mihi te illaturum minaris, glorioso certamine superata? Atque utinam te victum et illius virtute, et tua pronuntiatione cognosceres, et Deum cœli ac terræ dominatorem omnium rerum atque factorem, de bonis sensibus adorares; qui sine crimine passus est; ut sua nos morte ab æterno mortis crimine liberaret et sua resurrectione fiduciam nobis perpetuæ salutis ostenderet, cujus regni nec finis nec principium invenitur! Ille est Deus verus, qui non

A in metallis, nec in lapidibus, sed in templo fidei et æternæ beatitudinis gratia reperitur. »

Priscus præses dixit: « Circumstantia puniendi supplicia non pavescis? Et velut justificaturus [al., judicaturus] judicem vana quædam deliramenta pronuntias? Nunc evidentius approbabis meorum virtutem numinum, aut vanam Dei tui potentiam, in tormenta desiciens. » Sanctus Valerianus respondit: « Tormenta ista quæ nominas, jam a præcedentibus meis sunt commilitonibus superata. » Tunc sævissimus præses stipiti appensum sanctum Dei martyrem unguibus jussit ferreis laniari: et cum auxilio Christi nullis fatigatus suppliciis in laude Domini perduraret, ac nequissimus præses, per illius perseverantiam et ad veram Christianæ fidei religionem pervenire plurimos vereretur, solum exinde, in locum quo nunc venerandi corporis reliquias excolimus, gladio feriente jussit interfici.

Tunc sanctus Valerianus primi martyris et levitæ sancti Stephani habens gratiam et gloriâ reminiscens, cœlos intuens illum vidit oculis sibi offerre coronam, cui moriendo non metuit martyrii præbere victoriam. Sic itaque sanctus martyr locum illum corpore consecravit, cœlorum spiritu regna conscendens. Cujus festivitatem annuam celebrantes patrocini de bonis mentibus exoremus, ut si lem plebis augeat, provinciam propriam tueatur, cunctumque populum suis cultibus adherentem pia intercessione conservet: et qui ejus triumphum devotus ac fidelis scripter excoluit, in præsentis sæculo, vel in futuro, patrocini ejus æterna gratia muniat, præstante Domino nostro Jesu Christo, cui est imperium et potestas cum Patre et Spiritu sancto in sæcula sæculorum. Amen.

DE VISITATIONE INFIRMORUM

(In codice ms. bibliothecæ Lambethanæ Londinensis Baldrico vindicatur hoc opusculum, quod esse unum ex illis quæ inter supposita Augustino leguntur jam suspicatus fuerat Oudinus. Hanc conjecturam suo testimonio confirmat D. Pitra, qui nuper codicem Lambethanum evoluit, ex cujus auctoritate libellum hanc ὁδὸς πικρὸν hucusque, Baldrico restituendum censet. — Vide Patrologiæ tom. XL, Operum S. Augustini VI, col. 1147.)

BALDRICI DOLENSIS

DIPLOMA

Quo omnia bona monasterii S. Florentii confirmat.

(Anno 1109.)

[Spicil. edit. de la Barre, t. III, p. 459.]

Quoniam antiquorum bene gesta a modernis multoties depravantur, nec sæcularia tantum, sed etiam ecclesiastica jura ignorantium seria sieve perturbat

D cupiditas: non incongruum hinc arbitror juxta rerum necessitudinem, et temporum rationem, præcedentium instituta succedentium consensu quasi